

HUMUS¹⁰⁵

Afdelingsblad IVN Maastricht - Nr 105 - Najaar 2019

**Excursie Kruidentuin
Château Neercanne**

Bestuur

Voorzitter

Anneke van Montfort 06-11095935 an.van.montfort@hotmail.com

Vice-voorzitter

Irma Kokx 043-3258339* ipa.kokx@gmail.com

Secretaris/ledenadministratie

Carlo Poolen 043-3626261 ivn.maastricht@home.nl

Penningmeester

Theo van Mulken 06-22434560 thvanmulken@planet.nl

Leden

Gid van Schijndel 06-21253047 gid.van.schijndel@home.nl
Chris van den Ende 043-3638055 chris.vandenende53@gmail.com

Coördinatoren werkgroepen

Werkgroep Publieksactiviteiten

Irma Kokx 043-3258339* ipa.kokx@gmail.com
* na 18.00 uur

Werkgroep Jeugd - 'de Jekerdal-scharrelkids'

Vacature (voor inlichtingen: Carlo Poolen)

Werkgroep Flora (WGF)

Vacature (voor inlichtingen: Irma Kokx)

Werkgroep Natuurbeheer (WGNB)

Stephan Prinsen 06-42241763 stephanprinsen@gmail.com
Dirk v/d Weijer 043-3617900 bonlogis@hotmail.com

Werkgroep Vogels (WGV)

Janneke Ackermans 06-34832847 wgv.maastricht@gmail.com
Christine Woestenburg 06-11168852
Nico Wetzels 043-3479211

Werkgroep Wandelen met busvervoer

Herman Heemskerk 043-3613565 herman.heemskerk@home.nl

Werkgroep PR

Chrit Merckelbagh 043-3612892 chritm@gmail.com

Projectgroep Tiny Forest + Jubileum

Tineke de Jong 043-3521109 tineke.de.jong@kpnplanet.nl

Secretariaat

Carlo Poolen 043-3626261
postadres: IVN Maastricht, Trichtervooogdenstraat 70, 6223 CT Maastricht

Humus 105

**... dat de kruidentuinwandeling naar Château Neercanne
zeer gewaardeerd werd.**

Verdeeld over twee groepen maakten we onder leiding van een gids eerst een mooie wandeling door het Jekerdal en over de Sint Pietersberg. U leest er alles over in het uitgebreide verslag op pagina 13. Uiteindelijk kwamen we aan bij de kruidentuin van Château Neercanne....ongelooflijk, chefkok Raymond stond daar met zijn kruidenmeisjes klaar om ons te ontvangen. Allereerst een tafel vol met gezonde kruidenwaters in diverse smaken (menth, citroen, komkommer, lavendel en nog meer), dan een heerlijk glaasje Italiaanse witte wijn. Daarna kregen we uitleg over de kruiden en Raymond met zijn dames liepen er met ons doorheen. En dan de proeverij: "lek vinger, lek doum", amuse met vis, ham en bijpassende pesto of kruidenzalf en bruschetta met Parmezaanse crème. Kortom een fantastische wandeling en héérlijke kruidenhapjes.

Bestuursberichten

Nieuwe leden

In de afgelopen periode hebben zich de volgende nieuwe leden aangemeld: Silvie Cox, Rainer Lambeck, A. Moons, Marjorie Shaw en Robert Stark, Hub Schoteten, Ton en Rinie Menning, Rosie en René Vroemen, Roel van den Boorn, Laurens Schaddelee, Cesco Holtus, Marisol Voncken en Jenny Duykers. We heten iedereen van harte welkom bij onze vereniging.

Post

In dit overzicht vindt u post die het bestuur van IVN Maastricht in de afgelopen periode heeft ontvangen. U kunt een poststuk opvragen bij de secretaris, Carlo Poolen.

- IVN Eijsden: De Wissel nr. 2019-02
- CNME: Jaarverslag 2018
- Stichting Natuur- en Milieufederatie Limburg: Limburgs Milieu nr. 2019-02

Nieuwe directeur CNME Maastricht en regio*

Anouk Vliegen is per 15 september de nieuwe directeur van CNME Maastricht en regio. Ze volgt daarmee Lara Klaassen op, die na 11 jaar de functie overdraagt. Middels educatie, advies, natuurbeheer en participatie werkt CNME met burgers, bedrijven en overheden aan concrete en praktische veranderingen in de maatschappij. In een eerder persbericht heeft Vliegen (46) over haar benoeming gezegd: "Ik signaleer een toenemende interesse en urgentie voor klimaat, natuur en milieu bij burgers en organisaties, en geloof dat veel mensen nu openstaan voor het concreet zetten van stappen."

Het bestuur heeft mede namens de leden van IVN Maastricht haar gefeliciteerd en haar succes toegewenst in haar nieuwe functie en kijkt uit naar een vruchtbare samenwerking.

*CNME: Centrum voor Natuur- en Milieueducatie

Komende activiteiten

Zondag 22 september - Sterwandeling

IVN Meerssen organiseert deze editie van de Sterwandeling vanwege hun 60-jarig jubileum. Voor deze jaarlijkse Sterwandeling worden de afdelingen van de IVN Regio Maas & Mergelland uitgenodigd. Het programma is als volgt: vanaf 11.30 uur ontvangst met koffie en vlaai bij Tapperij-Eterij de Proosdij aan de Markt in Meerssen. Vanaf 12.30 uur (tot ongeveer 14.30 uur) mogelijkheid tot deelname aan 2 verschillende excursies waarvoor vooraf gekozen moet worden. Omdat het aantal deelnemers per afdeling beperkt is, wordt nog aangegeven hoe wij als IVN Maastricht dit gaan organiseren en hoe men zich hiervoor kan opgeven.

Zondag 29 september - Klimaatwandeling

Op zondagavond 29 september neemt landschapsgids Antonie de Beaumont belangstellenden mee op een wandeling over de Sint Pietersberg en in het Jekerdal met aandacht voor natuur en biotopen, maar vooral de invloed van het klimaat op het landschap en de natuur door de tijd heen. Er wordt om 19.00 uur gestart vanuit de Natuurtuinen Jekerdal en via het ENCI-bos naar ch  let d'n Observant door de groeve. Hier wordt de trap genomen en via de Kiekoet en het bos boven de Mergelhoof weer terug naar de Natuurtuinen. De lengte van de wandeling is ongeveer 6 km en duurt 2    uur. Deelname is

gratis en men hoeft zich hier niet voor op te geven. Op tijd bij het vertrekpunt zijn is voldoende.

Woensdag 9 oktober – Lezing natuurfotograaf Peter Lambrichs

Hoe maak je een kiekje en hoe maak je een foto? Wat zijn de verschillen tussen de plaatjes die je in biologieboeken tegenkomt en verhalende beelden van dieren of planten? Wat maakt een foto tot een aansprekend beeld? Kent natuurfotografie ook een projectmatige aanpak? Natuurfotograaf Peter Lambrichs kan daar aan de hand van meerdere foto's uitgebreid antwoord op geven. IVN Maastricht is verheugd dat deze natuurfotograaf op 9 oktober aanstaande in de Natuurtuinen een lezing komt geven voor ieder-

een die de natuur en de fotografie een warm hart toedraagt. Peter Lambrichs heeft een passie voor het fotograferen van flora en fauna in de Nederlandse, Belgische en Duitse natuurgebieden en al ruim 30 jaar vormen deze gebieden een onuitputtelijke inspiratiebron voor het maken van zijn beelden. Door zijn uitgebreide kennis over de leefwijze van dieren en het voorkomen van bijzondere planten weet hij deze in hun natuurlijke omgeving met zijn camera vast te leggen. Bij het fotograferen van flora maakt hij graag gebruik van het effect van (zon)licht waardoor vaak dromerige beelden ontstaan. De foto's van de dieren worden meestal pas na langdurig observeren van het gedrag van een dier gemaakt waarbij Peter er de voorkeur aan geeft de typische leefomgeving van het dier in het beeld te betrekken. De foto's van Peter worden regelmatig gebruikt in natuurtijdschriften en vanzelfsprekend heeft hij een eigen website: www.peterlambrichs.nl Het belooft een avond te worden om veel van op te steken, maar ook om te genieten van bijzondere

foto's én van de verhalen die achter die foto's zitten. De avond duurt van 19.30 uur tot circa 22.30 uur in de Natuurtuinen Jekerdal (Drabbelstraat 7, Maastricht).

Aanmelden: Het aantal deelnemers is beperkt, vandaar dat aanmelden verplicht is en dit kan tot uiterlijk 2 oktober bij Irma Kokx via e-mail: ipa.kokx@gmail.com. Er zijn geen kosten aan deze lezing verbonden en men hoeft ook geen IVN-lid te zijn.

Zondag 20 oktober – Eifelwandeling Nideggen - Heimbach met busvervoer

IVN Maastricht en IVN Eijsden organiseren dit najaar weer een wandeling met busvervoer. Deze wandeling is een vervolg op de wandeling van 28 oktober 2018, toen we ook al een gedeelte van de LAW 'Buntsandsteinroute' volgden. Wij starten in Nideggen en eindigen in Heimbach. In Nideggen beginnen we met koffie/thee (sponsor IVN Maastricht) en gaan daarna aan de wandel. De korte afstand is 10 km, gidsen Chrit en Jan, de lange afstand is 15 km, gidsen Herman en Jo. De wandeling volgt grotendeels de beboste oostelijke helling van het Roerdal in zuidelijke richting door het Kühlenbusch (Naturschutzgebiet Bunt-sandstein). Vervolgens dalen we af naar het dorp Abenden in het Roerdal. We passeren ook nog de dorpjes Blens en Hausen. Voorbij Hausen gaat het bergop door de Hausener Busch en dan volgt de afdaling naar Heimbach. Daar kunnen we nog nagenieten en even uitrusten van deze wandeling. Stipt 16.45 uur vertrekt de bus weer naar huis. Denk aan goed schoeisel en kleding (belangrijk) en vergeet het lunchpakket niet. In verband met de gestegen kosten voor de bus zijn de prijzen als volgt: IVN-leden € 17,- en niet-leden € 19,-. Graag betalen in de bus met

contant geld. Vertrektijden: Emmapplein 08.30 uur, Bushalte Wilhelminasingel 08.40 uur en Akersteenweg 08.50 uur.

Voor opgave en informatie: Herman Heemskerk (tel: 043 361 35 65), graag per e-mail: herman.heemskerk@home.nl

Zaterdag 26 oktober – Nacht van de Nacht

Laat het donker donker en ontdek hoe mooi de nacht is tijdens de Nacht van de Nacht. De 'Nacht van de Nacht' wordt dit jaar al voor de 15^e keer georganiseerd op de laatste zaterdagavond en -nacht van oktober en is een initiatief van de Nederlandse Natuur- en Milieufederaties. Op de avond en nacht dat de zomertijd eindigt, doven een aantal gemeentes, bedrijven en huishoudens hun (reclame)verlichting om aandacht te vragen voor lichtvervuiling, de gevolgen daarvan en energiebesparing op verlichting. Door het hele land worden honderden evenementen gehouden. IVN Maastricht wil met een wandeling over de Sint Pietersberg in beeld brengen welke plekken nog echt donker zijn en welke niet. We verzamelen om 19.00 uur bij de Natuurtuinen Jekerdal, Drabbelstraat 7, Maastricht en gaan dan met z'n allen in het donker op stap. Kinderen zijn van harte welkom en het programma duurt tot ongeveer 21.30 uur. Deelname is gratis en aanmelding vooraf is niet nodig. Meer informatie: Irma Kokx, e-mail: ipa.kokx@gmail.com

Zondag 3 november – Paddenstoelenexcursie in de Dellen

Het natuurgebied de Dellen bij Meerssen is rijk aan paddenstoelen. Omdat veel soorten zeer sterk op elkaar lijken is het vaak moeilijk om ze op naam te brengen. Henk Henczyk is verbonden aan de Paddenstoelen Studiegroep Limburg (PSL) en laat ons

kennismaken met deze fascinerende organismen. Als voorbereiding is het handig om alvast wat 'voorkennis' te hebben. Soorten die we vrijwel zeker te zien zullen krijgen zijn: Heksenschermpje, Echte tonderzwam, Gele knolamaniet, Geel hoorntje, Porseleinzwam en Regenboogrussula. We bezoeken ook een drassige plek dus: hoge wandelschoenen of laarzen komen van pas. Ook als het regent gaat de excursie door: paddenstoelen houden van 'nattigheid' en bij vochtig weer zijn ze op hun mooist. Vertrek om 13.00 uur

vanaf de parkeerplaats van de Nachtegaal, Gemeentebroek 6 te Meerssen. Deelname is gratis en opgave vooraf is niet nodig. Graag tijdig aanwezig zijn bij het vertrekpunt.

Zondag 15 december – Ommetje Borgharen

In het kader van de landschapsgidsenopleiding heeft Jeanne Boosten, landschaps- en natuurgids ooit dit ommetje ontwikkeld. Het is ook aangeboden in de Avondnatuurvierdaagse, maar vanwege de zomerse warmte was de belangstelling toen niet zo groot. Nu in een ander jaargetijde is er hopelijk meer belangstelling. Jeanne laat u kennismaken met de ontstaansgeschiedenis van Borgharen die vooral bepaald is door de Maas, maar inmiddels zijn de natuur en cultuur van dit oude agrarische dorp ingrijpend veranderd. Jeanne toont u de restanten van oude, agrarische landschapselementen gecombineerd met cultuurelementen zoals het kasteel van Borgharen en een prachtig gerestaureerde boerenhoeve. Indien het lukt dan wordt ook het paardenkerkhof bezocht. Het ommetje start om 13.30 uur bij de kasteelpoort en het is een doorstapwandeling van 2,5-3 uur. Deelname is gratis en opgave vooraf is niet nodig. Graag tijdig aanwezig zijn bij het vertrekpunt.

Paardenkerkhof

Inmiddels zijn de cursussen Vogels en Kaart, kompas en GPS afgerond.
De cursus Bomen gaat verder in september en oktober

Afgeronde cursussen

Basiscursus Vogels 2019

Als vanouds organiseerde de vogelwerkgroep dit voorjaar weer een basiscursus vogels. Deze keer lag de nadruk op vogels die in en om de stad Maastricht voorkomen. In 4 binnenlessen hebben we aandacht besteed aan tuinvogels, watervogels, vogeltrek en vogels in het broedseizoen. De laatste les kwamen de uilen en roofvogels aan bod, want ook die vogels kun je tegenkomen in de stad. Janneke, Johanna, René en Henny verzorgden de lessen met praktische ondersteuning van Nico. De excursies vonden allemaal plaats binnen de gemeentegrenzen van Maastricht. De eerste keer was dat op het landgoed Vaeshartelt. De keren daarna liepen we langs de Maas en over de Sint Pietersberg, en door het stadspark en de binnenstad. De laatste excursie ging naar Itteren en Borgharen. Na afloop van de excursies bezochten we altijd een café om nog eens na te praten en de scorelijstjes bij te werken. Totaal deden twintig mensen mee aan deze cursus. Eén van hen was Leo Kusters die ons het volgende verslag stuurde:

"Verleden jaar werd ik door een vriend en oud-collega gewezen op de mogelijkheid voor het volgen van een "basiscursus vogels" van het IVN afdeling Maastricht. De cursus was helaas volgeboekt. Wij hebben ons direct aangemeld voor de volgende cursus. Het is ons nu wel gelukt om deel te nemen aan de cursus 2019. Als bewoner van een dorp in Zuid-Limburg was ik enorm benieuwd naar de stadsvogels en had geen echte voorstelling van hetgeen wij zouden tegenkomen. Het verbaasde mij achteraf dat in de stad nog zo veel soorten vogels voorkomen. De cursus bestond uit 4 theorielessen en 4 excursies. De cursus werd gegeven door gedreven en deskundige leden van het IVN afdeling Maastricht. De lesavonden in het home van het IVN afdeling Maastricht waren zeer leerzaam en ik heb genoten van de buitenexcursies. Diverse aspecten, zoals achtergrond en theorie zijn behandeld in de binnenlessen. In de excursies zijn allerlei aspecten van het vogelleven bekeken. Het waren leerzame momenten, die telkens werden afgesloten met een gezellige afronding onder het nuttigen van een kop thee of koffie. Hierbij werd nagepraat over hetgeen was gezien en meer kennis gemaakt met de andere deelnemers. Ik ben nu nog meer gaan letten op hetgeen in mijn directe omgeving aan vogels leeft en deze te herkennen.

Nogmaals veel lof en dank voor de leden van het IVN afdeling Maastricht, met name de vogelwerkgroep, die deze lessen en excursies hebben voorbereid en met veel passie hebben gegeven."

[HK en RP]

Geologie

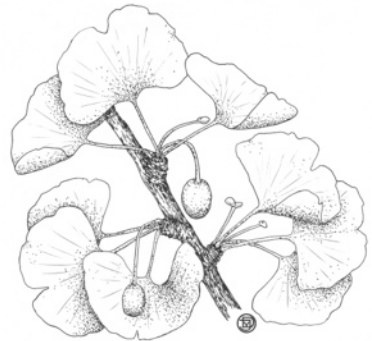
De tweejaarlijkse Cursus Geologie is al gestart. Bij het inleveren van de kopij was er voldoende animo om de cursus door te laten gaan.

Workshop Vleermuizen

Een workshop Vleermuizen is nieuw in het cursusaanbod. Begin augustus was de workshop al helemaal vol (15 deelnemers) met zelfs belangstellenden op de wachtlijst. De theorielessen zijn inmiddels geweest, 25 september volgt nog een avondexcursie (bij slecht weer wordt dit een binnenles) en op 28 september een dagexcursie. Wanneer dit een succes wordt, zal de workshop zeker herhaald worden.

Cursus Bomen

Lespakket 3 was begin september, maar lespakket 4 vindt plaats op woensdag 23 oktober en zaterdag 26 oktober met aandacht voor exoten in herfsttooi en het stadspark. De cursus Bomen is een jaarlijkse cursus met lespakketten verspreid over het jaar. Het is mogelijk om losse lespakketten te volgen, maar men kan ook tussentijds instromen. De kosten per lespakket zijn voor IVN-leden € 7,50 en voor niet-leden € 10,00. Voor aanmelding en informatie: Irma Kokx, e-mail: ipa.kokx@gmail.com

Opleiding Landschapsgids Zuid-Limburg

Dinsdag 29 oktober 2019 is er om 19.30 uur een voorlichtingsavond in het IVN-lokaal (CNME-Natuurtuinen Jekerdal) Drabbelstraat 7, Maastricht (let op: parkeren aan de Mergelweg). Tijdens de voorlichtingsavond zullen het les-programma, -boek en de ervaringen van IVN-landschapsgidsen gepresenteerd worden. Wij zullen dan starten met de definitieve inschrijving.

De opleiding start zaterdag 15 februari 2020 en bevat in totaal 11 lessen (van 09.30 tot 16.00 uur) verdeeld over het jaar (t/m november 2020)

en over verschillende locaties. U kunt zich opgeven bij Tineke de Jong, e-mail: tineke.de.jong@kpnplanet.nl of tel. 043-3521109.

Van her en der

Op zoek naar kriebelbeestjes

We krijgen steeds meer aanvragen van BSO's en scholen omdat 'via via' de leerkrachten onze activiteiten zien of er over lezen. Op 23 april hielpen Carlo, Wilma, Petra, Irma en Tineke de kinderen van BSO Go Nuths. Eerst hebben we op het schoolplein naar beestjes gezocht. We dachten niet veel te vinden, want het schoolplein is stenig en zonderig ingericht, meer gericht op spelen. Wel lagen er overal stammen van bomen en toch hier en daar een struikje. Het begon al goed dat een van de jongens meteen bij de inleiding al zijn vondst liet zien: larven van het klein vliegend hert en dat was logisch gezien de vele verrotte boomstammen. Daar leven deze larven een aantal jaren in voordat de kever kan uitvliegen. Alle kinderen gingen op pad en kwamen tot onze verbazing met nog 20 andere beestjes in loeppotjes naar het centrale punt brengen. De meeste beestjes konden we op de zoekkaarten vinden maar de bijzondere zwarte kever met wittige vlekjes op het schild niet. Het tweede uur liepen we naar de Groene Loper om ook daar naar beestjes te zoeken. Hier stonden meer bloeiende planten en dat leverde weer andere beestjes op, zoals een koolwitje en drie vuurwantsen. Ook hier werden bij elkaar 20 beestjes gevonden. Wel leuk om te zien dat dit niet meer was dan op het schoolplein. Na afloop kregen de kinderen allemaal een beestjesplakplaatje, fruit en wij koffie of thee. We hebben met z'n allen genoten van deze activiteit. [TdJ]

Natuur in de buurt

Dit is nog steeds een actueel thema, ook bij IVN Nederland en het District Limburg. Jaren terug hadden we 'Natuur in stad en dorp' als thema en van daaruit gingen we in Maastricht de buurten in met een leuk project. Zo is het beheer van de boomgaard van Amby daaruit voort gekomen (doen we al 25 jaar), hebben we diverse wandelingen door de wijken gemaakt en hielden we lezingen. Dit thema keert dus steeds weer terug, want ook Tiny Forest valt onder natuur in de buurt. In maart is de eerste TF in Maastricht in Malberg aangelegd en we zijn druk bezig met andere locaties. Alleen zijn de vrije ruimtes voor zo'n Tiny Forest beperkt, er is altijd wel een ander bestemmingsplan, vervuilde bodem of in de weg liggende infrastructuur, die de

keuze niet makkelijk maakt. De Tiny Forest locatie in het najaar is om die reden nog niet bekend.

Ik ben altijd overal in Maastricht actief geweest, maar niet in mijn eigen buurt. Afgelopen jaar kon ik in mijn eigen buurt, een plantsoen binnen de Meidoornring mede inrichten. De gemeente had dit gebied 'oranje' betiteld en dat betekende dat we als bewoners samen met de gemeente het plantsoen anders / meer ecologisch mochten inrichten. We boften dat we diverse groene mensen in de wijk hebben wonen, waaronder ook Anneke onze voorzitter. Inmiddels doen ca. 20 omwonenden mee.

Dat betekende samen met Groen Maastricht een plan uitwerken, plantmateriaal uitkiezen en planten. Er zijn 600 struiken en 4000 planten de bodem in gegaan, waar voorheen alleen maar brandnetel, vlier, kornoelje en braam stond (achterstallig onderhoud). Een bloemenrand van eenjarig zaad maakte het uiterlijk nog mooier en velen in de wijk komen kijken, nemen bezoek mee of passanten maken foto's en delen complimenten uit als wij als groep selectief aan het wieden zijn.

Het doel was meer biodiversiteit, aantrekkelijk voor bijen, vlinders en andere insecten, enz. Maar ook het oog wil wat dus het moest er ook mooi en gevarieerd uit zien. Onze eerste succes hadden we, toen de beemdtkroon/knautia in bloei stond: de zeldzame knautiabij heeft 'onze' knauti's gevonden. Daarnaast moest er ruimte blijven voor spelen de kinderen. Wat een bof dat er zomaar een oude meer dan 100 jaar oude appelboom omviel en omgetoverd werd tot klimboom. Minder geboft hadden de 3 spechtenjongen, bij het vallen zijn de jongen doodgebleven.

Kom maar eens kijken langs het fietspad Keerderstraatje / Meidoorn. Honderd mensen deden dat al bij het festijn "Struinen door de tuinen", we konden met trots een beter stukje groen in de stad laten zien.

In ons jubileumjaar in 2021 zullen we zoveel mogelijk kijken aan doen met excursies en andere activiteiten. Wie weet wat we daar allemaal voor initiatieven tegen komen. [TdJ]

Warm aanbeuolen

Sinds jaar en dag bevat de dagelijkse nieuwsbrief van Nature Today veel interessante onderwerpen voor de natuurliefhebbers. Geen lange verhalen maar bondige interessante feiten over de natuur. Op 18 augustus j.l. bleek de mijlpaal van 21 duizend nieuwsbriefontvangers te zijn bereikt. Op verzoek van de coördinator van de nieuwsbrief werkt IVN Maastricht graag mee om Nature Today bij natuurliefhebbers onder de aandacht te brengen.

Inschrijven voor de gratis nieuwsbrief kan via: www.naturetoday.com/intl/nl/registration

Natuurgidsenopleiding en Eco-festival

Op vrijdag 21 juni mochten 14 deelnemers aan de NatuurgidsenOpleiding hun diploma in ontvangst nemen en 6 cursisten kregen een certificaat (overzicht van behaalde onderdelen). De diploma's werden uitgereikt door Patrick van der Broeck die nu dijkgraaf is van het Waterschap Limburg. Voor elk van de kandidaten had hij een persoonlijk woord. Na afloop was er een borrel samen met de genodigden zoals vrienden en familie van de gediplomeerden, maar ook het docententeam en de stagebegeleiders. Van IVN Maastricht kregen Petra Aarts (welbekend van scharrelkids-activiteiten), Toos Bloemers, Vanessa Ali, Liza van der Horst en Sandra Salvador een diploma. Na een buffet met uitsluitend lokale en veganistische producten werd de avond afgesloten met een quiz: aan de hand van 5 cryptische omschrijvingen per cursist werden punten toegekend aan degene die de naam van de cursist het snelst raadde. Anke Vrancken kwam als grote overwinnaar uit de bus. Dit was slechts het formele gedeelte omdat op zondag 24 juni de cursisten in een publieksactiviteiten moesten laten zien wat zij geleerd hadden. De cursisten

deden dit in de vorm van een Eco-festival gericht op Sustainable Development Goals. Wij als IVN Maastricht waren met een stand aanwezig met informatie over vooral bomen, diersporen en vogels. Janneke had een quiz gemaakt door vogelgeluiden te laten horen en bezoekers konden via een testje checken hoeveel vogelgeluiden herkend werden. In totaal hebben ongeveer 30 deelnemers met een stand deelgenomen om bezoekers te laten zien, proeven, voelen, ruiken en horen om informatie in te winnen, workshops bij te wonen, producten te proeven of te kopen, maar vooral ook om te leren wat we anders kunnen doen voor onze gezondheid en welzijn. Ook werden lezingen gegeven door Rijkswaterstaat en Students for Climate. Naast IVN Maastricht en IVN Heuvelland, CNME en Natuurmonumenten waren er enthousiaste mensen die de Sustainable Development Goals wilden uitdragen. Het was een warme dag en toevallig stonden wij als IVN Maastricht enigszins in de luwte dus wat schaduw en wind wat heel aangenaam was. Toch hebben ongeveer 230 bezoekers het Eco-festival bezocht. Dus een groot succes en nu wordt bekeken of dit een jaarlijks evenement kan worden. [IK]

Logboek werkgroepen

Werkgroep Publieksactiviteiten

Zondag 19 mei - Kruidentuinwandeling naar Château Neercanne

En wéér grote belangstelling om - samen met het IVN en Buurtplatform Campagne - een mooie wandeling met bijzonder doel mee te maken. Het einddoel was namelijk kennis maken met de kruidentuin van Château Neercanne én lekkere proeverij van hapjes met deze kruiden. En wat goed bevallen is om deze wandeling te splitsen in een grote (gids Jo) en een kleinere ronde (gids Gid), zodat diegenen die moeizamer de 'berreg' op kunnen, ook mee konden doen. De Groep Gid ging eerst naar de met kaarsjes verlichtte vleermuisgrot van Theunissen met leuke anekdotes en een apart soort WC. Daarna een apart pad gevonden om op de Cannerweg uit te komen en dan naar het Jekerdal en Mergelweg door te steken. Voor iedereen was er de oversteek via de Molen van Lombok. Deze is genoemd naar de Nederlandse heroovering van het Indonesische eiland Lombok, omdat door de in deze molen gemaakte geweren de strijd daar werd beslecht!

De Groep Jo liep dus de berreg op richting de IVN-jubileumplek. De bomen Eik en Beuk zijn in 1996 geplant ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van IVN Maastricht en ter nagedachtenis aan Jac P. Thijsse, geboren in Maastricht in de commandantswoning van de St. Pieterkazerne. Bij gelegenheid van het 40-jarig IVN-jubileum is in 2011 een Landmark toegevoegd. Een rustpunt voor elke natuurliefhebber met prachtig uitzicht, daarna is verder gelopen naar het zgn. eindpunt van het Pieterpad, dat helaas verplaatst is vanwege vandalisme en nu ligt op het uitzichtplatform boven de ENCI-mergelgroeve. Deze route gaat aansluitend verder als de GR5 in zuidelijke richting naar Nice. Verder lopend passeer je de zgn. Napoleonsberg, ook wel Motte of Tombe genoemd. De naam verwijst naar een kanonnenbatterij die hier is aangelegd door Franse troepen tijdens de belegering van Maastricht in 1794. Ook de Spanjaarden gebruikten deze Motte. Ooit was er een donjon (vierkante toren) op de top. Dit stuk is een rijksmonument. Verder op weg langs de groeve Duchateau waar mergel gewonnen werd. En dan met jeugdsentiment naar de Duivelsgrot of Wijngaardgroeve die ligt in het Popelmondedal. Dat is een droogdal, een van de warmste plekjes van Nederland. De helling eromheen heet Wijnandsberg. Hier

komt het Geel zonneroosje voor, de enige plek in Nederland. Door de begrazing met de schapen (mergellandschaap) is hier weer prachtig klakgrasland ontstaan met vele zeldzame kalkminnende planten. Ook de insecten zijn hier volop aanwezig met vooral veel prachtige vlinders. Bij de groeve is een poel aangelegd om ook amfibieën een kans te geven. Daarna moest Groep Jo opschieten om nog op tijd in Neercanne te zijn. Groep Gid zag vooral de groene vergezichten vanaf de Mergelweg en werd daar toch frequent door Belsjen met de auto (weekendverbod) gehinderd. Op naar het prachtige pad over de Jeker op weg naar de Smokkelmolen (molen van Neercanne) dit is een watermolen - meer specifiek een onderslagmolen - die fungeert als korenmolen en waar deze groep zondagmiddag geluk had de molenaar in actie te zien bij het malen van bv. biologisch speltmeel.

In het molenhuis bevindt zich een gevelsteen met een chronogram in de tekst: “aL Die reChVeerDIg is Van LeeVen zaL GoD hler zYn zeegen geven en hier naar het eeWig LeeVen”. Was zeer leuk om hem in actie te zien.

En dan op naar de kruidentuin. Ongelooflijk, chefkok Raymond stond daar met zijn kruidenmeisjes klaar om ons te ontvangen. Allereerst een tafel vol met gezonde kruidenwaters in diverse smaken (menth, citroen, komkommer, lavendel en nog meer), dan een heerlijk glaasje Italiaanse witte wijn. Daarna kregen we uitleg over de kruiden en Raymond met zijn dames liepen er met ons doorheen. En dan de proeverij: “lek vinger, lek doum”, amuse met vis, ham en bijpassende pesto of kruidenzalf en bruschetta met Parmezaanse crême. Kortom een fantastische wandeling en héérlijke kruidenhapjes. Raymond: Chapeau op het Château! Tot de wijnwandeling op 8 september!

[Christien, Gid en Jo]

24 t/m 27 juni - Avondnatuurvierdaagse

Dit jaar speelden de hoge temperaturen een rol bij de Avondnatuurvierdaagse waarvoor er minder deelnemers waren dan andere jaren.

Maandag 24 juni - Borgharen.

Carlo Poolen heeft met 5 mensen het ommetje Borgharen gelopen, dat toch heel succesvol was.

Dinsdag 25 juni - Bemelen.

Keurig op tijd stonden op de afgesproken plek 5 wandelaars en de gids Tos Heuts, allen met zowat het zweet op de rug. Het was enorm warm. De gids wist ons te vertellen dat de

route van de wandeling enkele stukken bevatte die over een forse afstand in de volle zon zouden moeten worden afgelegd en hij stelde de groep daarom voor om een alternatieve route te gaan wandelen die meer in de schaduw lag. En aldus werd eenstemmig gekozen voor het ommetje ‘Zoeken naar de Romeinse Villa’. De wandeling begon over een **olifantenpad**. Een wat? Dat lees je zo meteen wel.

Vanwege de vruchtbare grond (löss) werd er in de tijd van de Romeinen in Limburg, dus ook in Bemelen, enorm veel graan verbouwd. Limburg was de graanschuur voor de Romeinen en op meerdere plaatsen waren er dus belangrijke wegen aangelegd. Diverse van die wegen kwamen in

Scharn/Bemelen bij elkaar. De tracés van die oude wegen zijn op diverse plekken nog zichtbaar. Tussen 1922 en 1938 reed er tussen Maastricht en Vaals een stoomtram. Ook dat tracé is nog goed herkenbaar in het landschap. De rails is in de loop der jaren opgebroken en vervangen door asfalt maar in de **schaduw** is het goed om daar even bij stil te staan en tekst en uitleg bij te krijgen.

Rechts de weg van Maastricht naar Sint Antoniusbank (voorheen de trambaan) en links het olifantenpad zoals de gids dat noemde. Olifantenpad omdat het waarschijnlijk een pad is dat 150 jaar geleden dwars over een perceel liep puur en alleen om de weg af te korten. Via enkele bospaden ging de route verder op zoek naar de Romeinse Villa die hier in de omgeving gestaan heeft. We kwamen uit bij het clubhuis van de golfbaan. Het ontwerp van het **clubhuis** is gebaseerd op de Romeinse villa Backerbosch die hier ooit in de omgeving gestaan heeft. De gids wijst ons op hole 2 en op hole 7 op de golfbaan; op die locaties heeft de villa gestaan, meer dan 80 meter breed. Volgens onderzoek is het een type villa dat uniek is binnen Nederland en binnen de absolute top van de Romeinse villa-hiërarchie behoort.

De wandeling ging

verder naar het landgoed Heerdeberg. Bij een monument staan de namen van een groep Nederlanders genoemd, die aldaar tijdens de tweede wereldoorlog door de Duitse bezetters werden doodgeschoten, één dag nadat het zuidelijkste puntje van Nederland door de geallieerden bevrijd werd. Vlak bij dat punt ligt de fruitgaard waar uitgebreid bodemonderzoek is gedaan naar de Romeinse tijd. Niet alleen de archeologen hebben daar restanten uit de Romeinse tijd aangetroffen, ook onze gids heeft daar **een restant van een vloer** uit die tijd gevonden.

Via een oud Romeins kruispunt en een olifantenpaadje langs kersenbomen kwamen we weer terug bij ons startpunt. Iedereen was zeer tevreden over de rondleiding van de gids. De steen die hij in de fruitgaard had gevonden kon hij tot in details verklaren. De **steen** die we onderweg op dat oude Romeinse kruispunt in Scharn tegenkwamen was voor hem daarentegen één groot vraagteken.

Niet alleen voor hem trouwens, voor iedereen die zich met geschiedenis en stenen bezighoudt. Soms moet je genieten van het genieten en het vooral niet willen verklaren.

[CvdE]

Woensdag 26 juni - Boschpoort

Wij boffen. Het is mooi weer, maar niet al te warm. We zijn met 12 deelnemers en Herman Heemskerk is onze gids. In de aankondiging staat dat de wandeling een herhaling zal zijn van de nieuwjaarswandeling, maar Herman vertelt dat hij in het Frontenpark een eigen route zal lopen. Herman kent het gebied als zijn broekzak vanuit zijn jeugd en de tijd dat hij er als postbode gewerkt heeft. Het Frontenpark: een stukje "historisch Maastricht" is herontdekt en voor het publiek toegankelijk gemaakt.

Om 19 uur gaan we op pad. Het eerste stuk lopen we langs de Zuid-Willemsvaart en passeren de plaats waar het kanaal door de lage fronten gegaan is. Het graf van generaal Dibbets laten we links liggen. Wij blijven de Lage Fronten volgen en moeten een zwanenfamilie, bestaande uit 8 jonge zwanen en sissende ouders, ontwijken. Gelukkig is er op die plek in het bastion een onderdoorgang en hoeven wij de zwanen niet te verstoren. Wij lopen door tot aan het Knookehoes en komen bij de droge gracht onder de Cabergerweg, die de lage fronten met de Hoge Fronten verbindt en die zojuist eerder op de dag officieel geopend is. We gaan terug via het voetpad langs de zuidkant van de Lage Fronten. We steken de gracht over en wandelen langs de spoorlijn Maastricht- Hasselt richting Boschpoort. Bij sluis 19 komen we weer bij de Zuid-Willemsvaart. We staan even stil bij de monumentale constructie van de sluis. Vervolgens lopen wij 100 meter in noordelijke richting en zien het water van de Maas via het voedingskanaal in de Zuid-Willemsvaart stromen. Herman geeft uitleg over de werking van het Voedingskanaal dat puttend uit de Maas de Zuid-Willemsvaart van water voorziet. We steken de Bosscherweg over en lopen Boschpoort binnen. Na een korte blik op de Jojohaven lopen we naar de Boschsluis, langs de Maas, over het Voedingskanaal, tussen de Boosten-woningen van Boschpoort, terug naar Lumière. Het is een prachtige, verrassende stadswandeling. Heel dicht bij de stad door een heel bijzonder gebied, waarbij het heel opvallend is dat we onderweg praktisch geen andere wandelaars zijn tegengekomen. Na een applaus en bedankje voor gids Herman, gaat eenieder op een eigen plaats en wijze van de wandeling nagenieten. [AvdB]

Donderdag 27 juni - St. Pietersberg

Donderdagavond stond de geschiedenis van het landschap op het programma. En die kijkt je aan, als je weet wáár je moet kijken. Dat deden vier zeer geïnteresseerde deelnemers onder begeleiding van Rob Jansen. Het verhaal begint bij Antarctica waar de 'schol' met daarop Nederland 500 miljoen jaar lag en gaat via het Carboon (de stenen in de St. Servaas en de OLV-kerk), het Krijt (mergel) en de Oermaas tot de tegenwoordige tijd en beschrijft hoe eerst de natuur en later vooral de mens het landschap vormgeven. Daarbij konden we nu ook de 'springplank' in de ENCI-groef aandoen en de meest recente menselijke ingreep bekijken. Achteraf zei één van de deelnemers: "De ingreep in de ENCI-groef is groot voor menselijke maatstaven, maar maakt je meteen duidelijk hoe nietig wij mensen zijn als je het hele verhaal hoort". Een mooi inzicht en dat zal de rode draad worden in de volgende versie van deze excursie. [RJ]

Afdelingsactiviteiten

September

wo 04	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
za 07	09.30	Werkgroep Flora: naar ENCI-groeve
di 10	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst
za 14	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
wo 18	20.00	Werkgroep Flora: determineren in de Natuurtuinen Jekerdal
za 28	08.00	Werkgroep Vogels: Excursie, plaats nog te bepalen

Oktober

wo 02	20.00	Coördinatorenoverleg/Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
za 05	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
di 08	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
za 12	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
wo 16	20.00	Werkgroep Flora: Natuurtuinen Jekerdal
zo 27	08.30	Werkgroep Vogels: Excursie, plaats nog te bepalen

November

za 02	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: Natuurwerkdag Amby - Boomgaard Schovenlaan
za 02	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
wo 06	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
di 12	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
wo 20	20.00	Werkgroep Flora: Natuurtuinen Jekerdal
za 30	09.00	Werkgroep Vogels: Excursie, plaats nog te bepalen

December

wo 04	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
za 07	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
di 10	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
za 14	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
wo 18	20.00	Werkgroep Flora: Kerstbijeenkomst in de Natuurtuinen Jekerdal
zo 29	10.00	Werkgroep Vogels: Oliebollen-excursie

Januari

za 04	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
wo 08	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
di 10	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
za 11	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
wo 22	20.00	Werkgroep Flora: Natuurtuinen Jekerdal
za 25	09.00	Werkgroep Vogels: Excursie, plaats nog te bepalen

Publieksactiviteiten

September

wo 04 20.00	Cursus Bomen - Lespakket 3 theorie - Natuurtuinen Jekerdal (<i>zie pag. 09</i>)
za 07 09.30	Cursus Geologie - Excursie 1 - locatie nog te bepalen (<i>zie pag. 09</i>)
za 07 09.30	Cursus Bomen - Lespakket 3 excursie - start Natuurtuinen Jekerdal
zo 08 14.00	Wandeling Wijngaarden & Imkers - Natuurtuinen Jekerdal - € 15,- (<i>zie website</i>)
wo 11 20.00	Workshop Vleermuizen - theorieles 2 - Natuurtuinen Jekerdal (<i>zie website</i>)
di 17 20.00	Cursus Geologie - Theorieles 2 - Natuurtuinen Jekerdal
za 21 09.30	Cursus Geologie - Excursie 2 - locatie nog te bepalen
zo 22 ????	Sterwandeling IVN Regio Maas & Mergelland (<i>zie pag. 03</i>)
di 24 20.00	Cursus Geologie - Theorieles 3 - Natuurtuinen Jekerdal
wo 25 19.00	Workshop Vleermuizen - Excursie 1 - of bij slecht weer binnenles in Natuurtuinen
za 28 09.30	Cursus Geologie - Excursie 3 - locatie nog te bepalen
za 28 10.00	Workshop Vleermuizen - Excursie 2
zo 29 19.00	Klimaatwandeling - start Natuurtuinen Jekerdal (<i>zie pag. 03</i>)

Oktober

di 01 20.00	Cursus Geologie - Theorieles 4 - Natuurtuinen Jekerdal
za 05 09.30	Cursus Geologie - Excursie 4 - locatie nog te bepalen
wo 09 19.30	Lezing Natuurfotografie - Peter Lambrichs - Natuurtuinen Jekerdal (<i>zie pag. 04</i>)
zo 20 08.30	Eifelwandeling Nideggen - Heimbach met busvervoer (<i>zie pag. 05</i>)
wo 23 20.00	Cursus Bomen - Lespakket 4 theorie - Natuurtuinen Jekerdal
za 26 09.30	Cursus Bomen - Lespakket 4 excursie Stadspark - start Stayokay
za 26 19.00	Nacht van de Nacht - Natuurtuinen Jekerdal (<i>zie pag. 00</i>)
di 29 19.30	Infoavond Landschapsgidsenopleiding - Natuurtuinen Jekerdal (<i>zie pag. 09</i>)

November

za 02 09.30	Natuurwerkdag - Boomgaard Schovenlaan in Amby
zo 03 13.00	Paddenstoelenexcursie - start P de Nachtegaal Meerssen (<i>zie pag. 06</i>)
za 23 14.00	Jekerdal-scharrelkids - activiteit nog nader te bepalen

December

zo 15 13.30	Ommetje Borgharen - start kasteelpoort Kasteel Borgharen (<i>zie pag. 07</i>)
-------------	---

Januari

zo 12 14.00	Nieuwjaarswandeling
-------------	---------------------

Kijk op www.ivn.nl/maastricht
voor eventuele wijzigingen
in de activiteiten

Parkeer voor Natuurtuinen
s.v.p. aan de Mergelweg.
Boete parkeren in de Drabbelstraat: € 75,- !!

Werkgroep Jeugd

IJkerdal-scharrelkids

Verleden jaar hebben we besloten om het wat rustiger aan te doen. Dat is tot nu toe niet echt gelukt. In de afgelopen periode zijn we behoorlijk actief geweest. Zo hebben we in de meivakantie 2 activiteiten georganiseerd voor de buitenschoolse opvang "Go Nuts" in Scharn. Op dinsdag 23 april zijn we kleine diertjes gaan vangen op het schoolplein en in de directe omgeving van de BSO. Het schoolplein is ingericht als een natuurspeelplaats, dat is al meteen een

goed begin. Tot onze grote verbazing haalt een jongetje uit een vermolmd boomstam enkele kleine vliegende heren tevoorschijn. Hij weet zelfs de naam van dit kevertje. Daarna gaan we naar een grasveldje naast de Groene Loper. Hier groeien veel wilde planten en zijn de vangnetjes dus snel gevuld.

Een week later ontvangt Petra de kinderen van de BSO op het landgoed Mariënwaard aan de Meerssenerweg. Hier kunnen de kinderen ongestoord struinen door de natuur. Voor de meeste is dit de eerste keer dat ze vrij in de natuur kunnen rondlopen. Als klap op de vuurpijl mogen ze een vuurtje stoken en marshmallows roosteren. Deze middag zal nog lang in hun geheugen gegrift staan.

Op 14 mei zijn we present bij Basisschool de Poort in Heugemerveld. De school heeft

Waterdiertjes zoeken in de Eijdsder Beemden met BS De Poort Heugemerveld op 14 mei.

gevraagd om een slootjesexcursie te organiseren bij de Eijsder Beemden. Ongeveer 100 basisschoolleerlingen doen mee in drie groepen, van jong naar oud. Met schepnetjes mogen ze diertjes vangen en al snel zijn de bakken gevuld met allerlei waterinsecten, slakken en andere waterbewoners. Ook hier slaat de bewondering weer toe. Dat dit hier allemaal leeft!

15 juni zijn onze eigen Scharrelkids aan de beurt. We doen mee aan de landelijke slootjesdagen en we bezoeken twee vijvers bij de Geusselt. 7 kinderen zijn aanwezig. Als eerste gaan we naar een van de vijvers die direct achter het voetbalstadion liggen. We meten de helderheid van het water en de dikte van de sliblaag. Daarna mogen de schepnetjes het water in. Al snel hebben we een indrukwekkende verzameling waterdiertjes bij elkaar gevestigd. Daarna gaan we naar de regenwaterbuffer die een eindje verderop ligt. Deze is ouder dan de andere vijvers en ziet er natuurlijk uit. De verwachtingen zijn hoog gespannen, maar de vangsten vallen wat tegen. Waarschijnlijk zorgt de weelderige oeverbegroeiing voor veel schaduw op het water. Na 2 uur hard werken gaan we terug naar het vertrekpunt. Weer een geslaagde slootjesexcursie. [CP]

Zaterdag 13 april - Opruimactie op de Kleine Weerd

We waren met 22 kinderen (schattend in de leeftijd van 5 t/m 11 jaar) en bijna net zoveel volwassenen. De grote groep bestond uit onze Scharrelkids, de Scouting en het Bibihuis, een opvanghuis voor kinderen. We waren op volle kracht qua leiding aanwezig, n.l. Carlo, Irma, Petra, Wilma, René en Tineke, naast de leiding van de scouting. Er zijn ondanks dat die week ook al een andere groep was wezen opruimen, toch drie grote zakken tjokvol met afval gemaakt. Dus voor deze groep een prima opbrengst en daarmee een behapbare hoeveelheid. We hebben het ook nog geturfd door vele vondsten van het lijstje te benoemen en dan laten beantwoorden met veel een beetje of niets, in koor deed iedereen mee. Een greep: veel verpakkingsmateriaal, rietjes, lollietokjes, aanstekers, visdobbers, speelgoed, plastic tassen, drankflessen en doppen, piepschuim, enz. Kinderen waren heel actief en vonden ook persoonlijke trofeeën, zoals een 'kristallen' toren, een schedel en ik vond natuurlijk poep van een steenmarter en een vos en kinderen vonden poep van een konijn. Het was ook bijen-teldag, maar door de kou en regen bleef het beperkt tot een steenhommel, 2 bijen en een wolzwever, naast alle andere vondsten van kleine dieren en sporen. Een geslaagde middag, maar de 'sneeuwstorm' was wel koud voor mij zo stilstaand op de centrale post, de kinderen deerde het niet. Als beloning kregen ze allemaal een zoekkaart bijen, sporen of waterdieren naar keuze. [TdJ]

Vrijdag 19 april - Op bezoek bij het Bandkeramiekersmonument

Een keer in de vijf jaar wordt in Maastricht het Reuzenfeest georganiseerd. Deze keer is er ook een optocht voor reuzen die gemaakt zijn door basisscholen in de stad. De school van Wolder heeft ook een reus gemaakt. Deze heeft als naam gekregen: Woldhar de Bandkeramieker. In het kader van dit project hebben de onderwijzers ons gevraagd

om een wandeling te organiseren naar het Bandkeramiekersmonument in Hoogcanne. Op vrijdag 19 april is het zo ver. Theo van Mulken, Jo Bootz en ik zijn om 9.00 uur present in de school. We starten met een kleine presentatie over de pré-historie en de Bandkeramiekers. Op de vraag waar IVN voor staat heeft een van de leerlingen wel een antwoord: Indianen Van Nederland. Daarna vertrekken we met 47 kinderen en 2 onderwijzers naar Hoogcanne. Bij het monument volgt uitleg over de Bandkeramiekers en het dorpje dat hier heeft gelegen. Daarna maken we nog een rondje door het Cannerbos. Tijdens de terugweg zegt een van de kinderen: "Dit is nog leuker dan het schoolreisje". De meester oppert daarop om de bus dan maar af te bestellen. Maar dat is nou ook weer niet de bedoeling. In juni ben ik gaan kijken naar de optocht van de kinderreuzen. Trots lopen ze allemaal naast hun reus Woldhar de Bandkeramieker. Zij weten nu waar deze verre voorouder heeft gewoond. [CP]

Zaterdag 15 juni - Slootjes (vijvers) grutten

Het was een mooie laatste scharrelkidsmiddag van het seizoen: 7 kinderen, 7 zwannen. Of het zo moest zijn, maar straks meer daarover. Begeleiders Carlo, Irma en Wilma waren daar om te helpen alsmede Angéla ter versterking van het team. We gaan vandaag 2 vijvers exploreren. Na ontvangst aan het Geusselt stadion en een inleiding van Carlo, "wie weet wat er in sloten en zoete wateren leeft?" gingen we op weg naar de 1e vijver gelegen achter de McDonalds. Uitgerust met schepnetjes bakjes, emmers, loep-

potjes, potlood en afturf-lijst gingen we meteen aan de slag. Allereerst deed Carlo voor hoe je de helderheid (lichtdoorlaatbaarheid) en de sliblaag van het water kon testen. Daarvoor gebruikten we de secchi-schijf. De schijf zelf hang je als een soort van hengel via een stok in het water en laat je zakken. Als het zwarte gedeelte van de schijf niet meer te zien is, kun je aflezen op de hengeldraad hoe diep je zit en hoe troebel het water is. Goed hè? Verscheidene kinderen wilden het ook wel eens proberen met de secchi te werken. Dat is fun, maar nu willen we toch graag aan de gang met de waterbeestjes. Zo gezegd, zo gedaan. Iedereen vond wel een plekje waar hij kon grutten in het water. De gevonden buit brachten we over door het schepnetje onder water te dompelen in de emmers, dan konden waterdiertjes zo weg zwemmen. Helaas paste het netje soms niet in de emmer en moest er voorzichtig geholpen worden zonder schade te berokkenen aan de waterbeestjes. Op een bankje voor de vijver werd de vangst besproken en via de afturf-lijst opgenoemd om daarna, heel belangrijk, de waterdiertjes weer vrij te laten in de

vijver zodat ze zich weer verder kunnen ontwikkelen. Nu dan op weg naar de 2e vijver. Dat is een mooi stukje natuurgebied. Carlo vertelt: de (overloop)vijver Amby is een bassin en vangt regenwater op. Hierdoor kon er een stukje natuur ontstaan met water- en moerasplanten, watervogels en -dieren. Een beetje moe van het wandelingetje er naar toe waren de kinderen hun moeheid ook zo weer vergeten en erop gebrand ook in deze vijver hun slag te slaan. Tijdens het verzamelen zagen we plots een gezin knobbelzwaan op het water stil liggen wachten op zo'n 6 meter van ons af. Echt stil drijven, want de moeder zwaan hield haar kroost op gepaste afstand van ons om haar heen. En daarbij bestudeerde zij op haar beurt ons aan de waterkant. Een leuk detail was mede doordat ze 7 half-volwassen jongen onder kraam had en wij ook met 7 kinderen waren. Twee werelden die elkaar gade sloegen. Prachtig moment. Voor de 2^e keer die dag werd de stand van zaken doorgenomen en kwamen we uit op tal van water diertjes waaronder uit beide vijvers: Kikkervisjes, 1 libelle larve, juffer larven, bootsmannetjes groot/klein, een inimini

schrijvertje, een vlo kreeftje, watervlooien en een poelslak. Gezien hebben we de zwanen-familie, de wilde eend, een grote libel (deze laatste ging snel voorbij), blauwe glazenmaker, keizerlibel en bronlibel. In ieder geval, het duidt op zuiver water, i.v.m. ei-afzetting op plantdelen. Gehoord hebben we de kikkers. De doe-les vloog om. Terug op het Geusselt stadion kreeg ieder nog voor al dat zwoegwerk een heus waterdicht boekje met de meeste waterbeestjes er op afgebeeld en een button cadeau. Bedankt (groot)ouders en kinderen, dat jullie weer gekomen zijn. Ouders en kroost verdwenen de McDonalds in om een lekker ijsje te snoepen, zo ook wij, "de leiding", werden verleid en deden ons tegoed aan ijskoffie. We waren het er over eens; het was een mooie, zonnige middag geweest terwijl de nacht voorafgaand het water nog met bakken uit de hemel kwam.

We zijn nog steeds op zoek naar een coördinator voor de Jekerdal-scharrelkids. Interesse? Neem dan contact op met Carlo Poolen.

Werkgroep Flora

De Werkgroep Flora verkent de Ambyervijver

De Ambyervijver met bos er omheen is een afwateringsvijver voor water vanaf het plateau en over het geheel ondiep. Sinds de uitbreiding aan water rondom United World College (UWC) nemen de watervogels toe en vliegen er ook scholeksters over. Het bos wordt al jaren onderhouden door het CNME en er zijn natuurwerkdagen met de basis-scholen. Ook onze Scharrelkids hielden daar in juni de slootjesdag, want de hier en daar langzaam aflopende oevers zijn zeer geschikt om naar waterdiertjes te zoeken. Voor de bewoners van Amby is het een uitlaatgebied voor honden. Het bosgedeelte onttrekt de vijver aan het zicht en dat geeft meteen een besloten gevoel. De doorkijkjes over het water (zie foto) geeft zicht op diverse watervogels, nu in juni met veel jongen. Drie meer-

koetparen en 5 jongen, 3 waterhoentjes vaak aan de kant, een paartje knobbelswanen met 3 jongen en als toetje de zingende kleine karekiet en bosrietzanger in het riet met op de achtergrond het gekwaak van de groene kikker. Het bos liet geluiden horen van de grote bonte specht, de groene specht, de zanglijster, winterkoning, zwartkop en tijtjaf. De houtduif en ekster lieten zich ook even zien.

Maar we zijn floramensen dus gingen we op zoek naar planten. We kwamen tot bijna 90 soorten, ook door de afwisseling van biotopen. Het bos bestaat uit esdoorn, hazelaar, gewone vlier, rode kornoelje, Spaanse aak, beuk met vreemd blad, haagbeuk, zomer- en

Hongaarse eik, notenboom en leuk: een mispel. De abelen zijn geringd en nu afgestorven, maar het ringen van een Amerikaanse eik is mislukt, zo'n expansiedrift. De vegetatie kreeg met name aan de randen kans om in bloei te komen, zoals kantig hertschooi, die zwarte vlekken op de onderkant van de kroonbladeren en geen klierdruppels in het blad heeft, zoals Sint janskruid. Vlak bij Huize Ravenhof zagen we de gecultiveerde gele dovenetel en de schijnaardbei met al rode - niet eetbare - aardbeien, vanuit de tuin het gebied ingekomen. Onder de bomen en struiken verderop tot onze verrassing de brede wespenorchis net in bloei en een paar plukken groot heksenkruid. Meer naar de waterkant zien we de zwarte els, es, de schiet- en boswilg en riet, maar welk riet? We kwamen uit op reuzenzwenkgras, maar bij thuiskomst blijkt het rietgras te zijn, gezien het tongetje dat niet harig was (bij Riet wel) en het niet-glanzende blad. In het water zagen we gedoornde hoornblad.

De bermen aan de buitenkant van het gebied waren bloemrijker met veel geelbloeiende planten, zoals kantig hertschooi, boerenwormkruid, Jacobskruid, paardenbloem, klein en groot streepzaad, vertakte leeuwentand, kruipende en scherpe boterbloem, gewoon nagelkruid, akkerkool, raket, rolklaver, kleine klaver en voor ons nieuw de akkerkers en voor sommigen nieuw de veldlathyrus. Witbloeiers zijn zomerfijnstraal, peen, duizendblad, dolle kervel (uitgebloeid), gewone en reuzen (?) berenklauw, madeliefje, witte klaver, glad walstro, haagwinde (pispotje), reukloze kamille met een vergissing van de natuur, twee pollen met alleen lintbloemen en geen gele buisbloemen in het midden (foto). En om het bonter te maken nog paars/roze bloeiende bloemen, zoals vogelwikke, bitterzoet, luzerne, akker-, krul- en speerdistel, grote klis, brunel, rode klaver, robertskruid, harig wilgenroosje, koninginnekruid en even moeite met het herkennen van varkensgras, zo klein. Om het lijstje af te maken, verder nog kompassla die met de zon meedraait, bijvoet met zaad goed voor de veren van de huismus, smalle en brede weegbree, kleeftkruid, brandnetel, braam, kroonpaar, glanshaver, restant tarwe, kruipertje en diverse andere grassen.

We hebben er vast een paar overgeslagen, maar het was al zo overweldigend, wat een variatie. En dan is het leuk als je ook nog het een en ander aan insecten hierop kan spotten. Zo zagen we diverse bonte zandoogjes, een aardhommel, diverse wilde bijen, een soldaatje, een kever. Een geslaagde rondgang om de Ambyervijver. Al deze waarnemingen kunnen we ook gebruiken voor het boek 'Natuurlijk Maastricht', dat in het najaar van 2020 uitkomt. [TdJ; foto's van Josee]

Woensdag 15 mei - Natuurgebiedje bij Kasteel Neubourgweg

Inge, Kik, Pieter en Susanne hebben het natuurgebiedje naast de Groene Loper ter hoogte van de Kasteel Neubourgweg bekeken. Het gebied ligt net achter de Villa Kanjel en hoort bij het landgoed de Kanjel of Mariënwaard. We hebben vanaf het hoofdpoortje het pad gevolgd en zijn via de Groene Loper weer teruggelopen. In het gebied grazen Schotse Hooglanders en er loopt een stroompje dat waarschijnlijk uitkomt in de Kanjelbeek. Op de open stukken, waar de Schotse Hooglanders graasden tussen de meidoorns, zagen we veel kruipend zenegroen in het gras. Een plantje met mooie blauwe bloemen dat van vochtige grond houdt. In het stroompje zagen we een plant die ook van

vochtige grond houdt: de blaartrekkende boterbloem. Als je de bladeren met je vingers breekt kun je blaren krijgen! Andere boterbloemen hebben dat ook, maar in mindere mate. Net als andere boterbloemen heeft hij 5 knalgele kroonblaadjes. Het vruchtbeginsel van de blaartrekkende boterbloem is een opvallend bolletje. Via een poortje kwamen we weer uit op de Groene Loper. Langs de Groene Loper ontdekte Kik ineens venkel! Een plant die wij alleen kennen uit de winkel. Hoe komt die hier? We zagen meerdere planten net naast de verharding. Echt bijzonder. [PT]

Het determineren van planten is een belangrijk onderdeel van de activiteiten bij het bezoeken van natuurgebiedjes in en om Maastricht. Zo bezochten we in augustus Groeve Blom met haar kalkrijke vegetatie en ontdekten daar naast marjolein, de kalkminnende planten borstelkrans en ossentong.

Werkgroep Natuurbeheer

Zaterdag 6 april - De Heeg, de Torenmolen van Gronsveld

Rondom de molen staat een boomgaard met jonge en oude bomen, appels, peren, pruimen en kersen. De appelbomen zijn al op leeftijd en worden met zorg gesnoeid. Ze staan nog niet in bloei, dus zo kun je goed zien waar je moet snoeien. De jonge perenbomen hebben veel waterscheuten. Uit de kersenboom hebben we de dode takken gesnoeid. Door het jaarlijks onderhoud zijn de bomen snel nagezien en hebben we op een ochtend bijna de hele boomgaard doorlopen.

Presentielijst: Lucien, Mientje, Enne, Nannie, Dirk.

Zaterdag 18 mei - Maastricht, Mergelweg, Jubileumplek IVN

Het gedenkteken op de Sint Pietersberg ligt op een prachtige plek die alleen voor kenners te vinden is. Je kunt er op het bankje heerlijk dagdromen terwijl onderlangs de trimmers voorbij komen die je niet eens opmerken. Het halfronde bankje wordt omzoomd door een haag. Het onderhoud bestaat uit het snoeien en vlechten van de haag. Uiteindelijk zal de haag een koepel vormen over het bankje. We combineren deze werkzaamheden meestal met een werkochtend in de speeltuin. We hebben snoeiwerkzaamheden gedaan zodat de speeltuin weer een frisse start van het seizoen kan maken.

Presentielijst: Max, Nannie, Johanna, Dirk, 5 personen van de speeltuin.

Zaterdag 8 juni - Amby, Schouvenlaan, Bloesemweide

De boomgaard van Amby heeft veel jonge bomen. Jonge bomen hebben extra aandacht nodig. Ze hebben groeikracht, waardoor er veel takken binnen in de boom groeien. Deze moeten eruit. Je kiest de gesteltakken uit die later de ruggengraat van de boom gaan vormen. Er is dus altijd werk. De buurt is ook altijd present en weet van aanpakken. Berry van de kinderboerderij in Daalhof kwam de schapen verzetten zodat we in de wei konden werken.

Presentielijst: Lucien, Mientje, Nannie, Enne, Jules, Max, Dirk. Van de Bloesemweide Amby waren aanwezig: Paula, Ien, John, Thera, Wil en Berry. 13 Personen in totaal.

Zaterdag 13 juli - Gronsveld, Boomgaard Mientje

Mientje is een van de trouwe snoeiers van onze werkgroep. De boomgaard is prachtig gelegen aan de rand van het Savelsbos en heeft oude en jonge fruitbomen. Een monument in het landschap. De kersenbomen zijn bejaard en wij zorgen door onderhoud dat ze gezond blijven. De pruimenbomen zijn nog jong. Ze dragen nu nog fruit en worden pas na de pluk gesnoeid.

Presentielijst: Jules, Mientje, Lucien, Nannie, Dirk, Enne, Johanna, Max.

Blijf op de hoogte van onze activiteiten:

E-mail service: aanmelden bij Chrit Merckelbagh, werkgroep PR:
chritm@gmail.com

Website: kijk ook op de website voor het laatste nieuws,
www.ivn.nl/maastricht

Humus: nr. 106 komt uit: begin januari en loopt tot
half mei 2020

Werkgroep Vogels

Zondag 28 april - De Maten (Genk)

Oeeeeemp, oeeeeemp wel gehoord
maar niet gezien: de Roerdomp. Op zondag 28 april trok-
ken 8 onverschrokken vogelaars naar het natuurgebied
“de Maten” bij Genk. Het was fris , bewolkt en een beetje re-
genachtig. De Maten is een van de oudste natuur- gebieden van Vlaanderen
met diverse voormalige kweekvijvers voor vissen in een omgeving
met veel heide. In het gebied zijn diverse wandelroutes aangegeven. Ons startpunt was
de parking aan de Slagmolenweg ter hoogte van huisnummer 76. Wij kozen voor de oran-
je route (4 km). Met een beetje geluk kun je in de Maten de Roerdomp zien. Wij hadden
slechts 50% geluk. We hebben hem wel gehoord maar niet gezien. Toch een prima mo-
ment. Vrijwel aan het begin van de wandeling zat een studieobject in het topje van een
boom. Zelfs met de telescoop was het moeilijk er een draai aan te geven maar toen het
vogeltje iets meer van z’n voorkant liet zien bleek het een verfromfaaide Boerenzwaluw te
zijn. Die had waarschijnlijk net de verre reis uit West- of Centraal-Afrika er op zitten. On-
danks het mindere weer hebben we ruim 20 soorten gescoord. De meeste gezien, een
enkele gehoord. Absoluut vermeldenswaardig zijn Roerdomp, Koekoek, Roodborsttapuit,
Kleine Karekiet en de Fitis. Na afloop zijn we nog even culinair doorgezakt. De een met
iets hartigs en de ander met iets zoets. Daarna weer met een voldaan gevoel richting
Maastricht. [NW]

Vrijdag 31 mei 2019 – De Hamert (Maasduinen)

Tijdens het Hemelvaart weekend was een groep vogelaars neergestreken op een
camping in het noorden van onze provincie. Voor de vrijdag had René een tweetal vogel-
wandelingen gepland in de Hamert, het zuidelijke deel van de Maasduinen. Het startpunt
was uitspanning de ‘Jachthut op den Hamert’. De groep kampeerde voor de gele-
genheid aangevuld met een 3-tal eendagsvogels die vanuit Maastricht richting de Ha-
mert waren gekomen. De weergoden waren zeer gunstig gestemd. De brasserie zou om
11. 00 uur open gaan. Dat was het mikpunt (...koffie!!) voor het einde van de ochtend-
wandeling. Het gebied de Hamert wordt gekenmerkt door loofbossen en heidevelden.
Wat opviel was dat diverse van nature aanwezige vennen bijna geheel opgedroogd wa-
ren. Behalve een totaal van 38 gescoorde soorten waren er enkele adrenaline verho-

gende ontmoetingen met broedvogels. O.a. konden we van dichtbij bekijken hoe een vrouwtje Gekraagde Roodstaart zorgzaam de gevangen insecten naar haar nest bracht. Dit nest zat in een spleet van een dode boomstronk. Tijdens de middagwandeling hadden we tijdelijk een schuilhut in beslag genomen. Voor onze neuzen kwam een Blauwborst op een paar meter afstand van de hut zitten om zijn broedterritorium te bevestigen. Waauw.....Marijke kon enkele mooie plaatjes schieten. In dezelfde hut kregen we gezelschap van een Witte Kwikstaart die er een nest bleek te hebben. Absoluut vermeldenswaardig waren verder de IJsvogel, 2 Ooievaars die thermiek zochten, de Zomertortel en de Bonte Vliegenvanger. Tijdens de terugreis hebben de eendagsvogelaars nog een bezoek gebracht aan de Molenplas bij Stevensweert. Daar werd de telescoop gericht op een eilandje met broedende Kleine Mantelmeeuwen (inclusief rondlopende kuikens), Visdieven en Kokmeeuwen. Al met al een heerlijk vogeldagje.

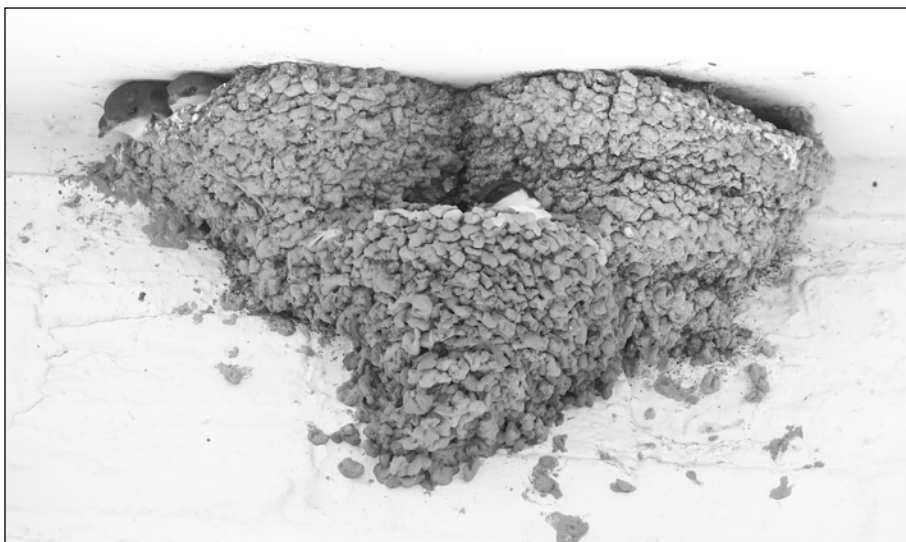

[NW; foto MS]

Dinsdag 9 juli - De huiszwaluwen van Borgharen en Itteren

Spannend! 2018 Was een topjaar voor de huiszwaluwen in Borgharen en Itteren. Wat doet 2019? Zet de stijging door of is het afgelopen jaar een eenmalige piek? De voortekenen zijn goed, op de bekende broedplaatsen zie ik de vogels al af en aan vliegen. Op 9 juli is het zo ver. De Vogelwerkgroep van IVN Maastricht komt naar Borgharen om mee te helpen met tellen. Ook Angéla uit Itteren is present. Donderdag 11 juli is Itteren aan de beurt, samen met Angéla en Math kammen we het dorp uit op zoek naar huiszwaluwnesten. Huiszwaluwen zijn in de lucht moeilijk te onderscheiden van de andere zwaluwen. Ze hebben een witte band om het lichaam en een korte gevorkte staart. Maar ze vliegen zo snel en zijn zo wendbaar dat deze kenmerken niet altijd goed zichtbaar zijn. Gelukkig zijn hun nesten makkelijker te herkennen. Het is de enige vogel in Nederland die een nest maakt aan de buitengevel van huizen en andere gebouwen. Ze maken een aarden kommetje, zo hoog mogelijk, onder een overhangend dak. Huiszwaluwen worden landelijk geteld omdat het al jaren slecht gaat. Vroeger had ieder dorp een grote kolonie, in 1970

wordt het aantal broedparen geschat op 450.000. In 2015 zijn het nog maar 75.000. Een daling van 80%. Vooral in stedelijke gebieden is nauwelijks een huiszwaluw meer te zien. Voornaamste oorzaak is de achteruitgang van insecten, daar hebben andere vogelsoorten ook mee te maken. Sinds 2000 stijgt het aantal broedparen weer licht, maar een echt herstel blijft uit. Dat is een belangrijke reden om te blijven tellen.

Terug naar Borgharen en Itteren. In Borgharen wordt het topjaar 2018 ruim overschreden. We tellen 42 nesten, 15 meer dan verleden jaar. Op de bestaande plekken zijn er meer nesten dan verleden jaar, maar we zien ook nieuw vestigingen. In Itteren is het helaas een ander verhaal. We tellen 6 nesten minder dan verleden jaar. Vervolgens laat de Wie-

gershof een stijging zien van 10 naar 14 nesten. Het resultaat van de 3 kolonies samen is dus positief, maar we hopen dat de dip in Itteren eenmalig is.

De telresultaten van de afgelopen jaren staan in de volgende tabel:

	1996	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Borgharen	51	28	6	25	30	12	19	27	42
Itteren	14	13	27	29	30	29	35	39	33
Wiegershof	0	0	0	0	0	7	12	10	14

Het is fijn dat ook dit jaar weer mensen bereid zijn om mee te helpen. Graag wil ik iedereen bedanken die heeft meegelopen en geteld. Ook wil ik de huizenbezitters bedanken met een of meerdere nesten aan huis en die de overlast voor lief nemen. Zo kan iedereen blijven genieten van dit prachtige vogeltje. Christine Woostenburg wil ik bedanken voor de prachtige foto's. [CP]

hoveniersbedrijf
Groen || centrum Biesland
 tuinarchitectuur - sierbestratingen - sierplanten

Al meer dan 25 jaar de specialist op het gebied van
aanleg en onderhoud van creatieve tuinen.

Volg ons op **facebook**

www.facebook.com/groencentrum.biesland

of kijk op

www.groencentrumbiesland.nl

Cannerweg 262, 6213 BL, Maastricht, tel. 043-3250421

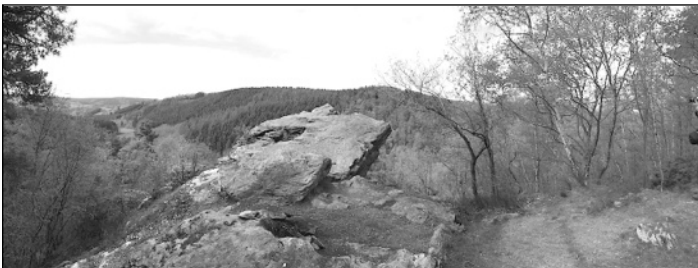
Werkgroep Wandelen

Zondag 5 mei - Eifelwandeling Malmedy - Stavelot met busvervoer

Voorwandelaars waren Jan, Chrit, Jo, Herman; Gid was onze chauffeur. April had ons al mooie dagen gebracht, dus de weersverwachting was spannend want de voorspellingen waren minder goed. Omdat Rostatours gestopt was heb ik een andere busmaatschappij moeten bespreken en dat was best spannend, pas vrijdag 3 mei hoorde ik dat we een bus hadden. Via de gebruikelijke route, Visé en Verviers rijden we naar Malmedy. Na het foto-moment bij 'Obélisque-fontaine' lopen we naar Hôtel St Géréon voor de koffiepauze. Na de koffie gaan we aan de wandel. De langere afstand wandelaars starten het eerst en volgen Jo en Herman. De andere wandelaars volgen Jan en Chrit enkele minuten later. Eerst door een stukje Malmedy, steken het riviertje de Warche over en verlaten het stadje langzaam bergop. Afwisselend bos en weilanden met meestal rechts mooi uitzicht op het dal van de Warche. In het algemeen volgen we het lange afstand wandelpad, GR 56 van Malmedy tot Stavelot. Bij het begin van de wandeling komen we mountainbikes tegen. Waarschijnlijk is er een mountainbike-tocht uitgezet. Bij het dorp Xhurdebise 2,5 km slaat

groep Herman naar links af voor een rondje van ongeveer 3 km met mooie uitzichten in het dal waar het dorpje Bellevue ligt. Groep Chrit gaat hier rechtsaf. Na het rondje van groep Herman volgen beide

groepen dezelfde route en passeren het dorpje Falize. Bij de rotspartij **Rocher de Falize** haalt groep Herman groep Chrit in en wordt er de pauze gehouden. Hier kunnen we genieten van een prachtig uitzicht op de Warche vallei. De rots, meer dan 70 m hoog en ongeveer 50 m breed, is gemaakt van kwartsiet rock (Grauwacke). Het is een onderdeel van het Vennmassiv (massief van Stavelot), dat ontstond als onderdeel van de Ardennen in het Cambrium, ongeveer 500.000.000 jaar geleden. Groep Herman neemt het meer avontuurlijke pad rechts van de rots door het bos naar beneden. Groep Chrit slaat linksaf en volgt de weg naar beneden het dal van de Warche in. Op het pad door het bos zijn diverse flinke hindernissen in de vorm van omgevallen bomen. Het is voor sommige wan-

delaars een flinke klauterpartij. Na ongeveer 1,5 km volgen beide groepen weer hetzelfde pad door het mooie afwisselende dal van de Warche. De Warche ontspringt op een hoogte van 650 meter boven de zeespiegel. De bron van deze rivier ligt in Losheimergraben aan de Belgisch-Duitse grens. De stroom loopt ongeveer 50 km in westelijke richting door het plateau van de Hoge Venen. De rivier meandert in de smalle vallei en voedt de stuwmeren van Bütgenbach en Robertville. Daarna stroomt ze door de kloof van Bevercé, de vallei van Malmedy en mondt ten slotte bij het gehucht Warche in de Amblève uit. We steken via een brug de rivier over, wandelen stroomafwaarts verder en gaan onder het viaduct van de E42 door. Voorbij het

dorpe Warche komen we bij **Rocher de Warche**, opnieuw spectaculair uitzicht nu over het dal van de Amblève. Langzaam wandelen we wat bergop door een uitgestrekt bos en dan weer dalend tot aan de oevers van de Amblève. Bij deze **brug** over de Amblève verlaten we Gr 56, deze gaat hier naar links, wij blijven langs de Amblève richting Stavelot wandelen. We passeren een picknickplaats waar ons de rook en geur van een flinke barbecue tegemoet komt. Langs diverse sportvelden bereiken we de **Abdij van Stavelot**. Hier zijn diverse mogelijkheden om even uit te rusten. Het stadje Stavelot aan de rivier de Amblève dankt zijn bestaan vooral aan de abdij. In de 11e eeuw kwam de stad tot grote bloei. Het oude centrum van Stavelot bestaat voornamelijk uit mooi gerestaureerde 18e -eeuwse huizen. Er is een prachtige oude kerk die op de lijst van beschermd erfgoed in België staat en

een leuk marktplein. Na de rustpauze in Stavelot vertrekken we om kwart voor vijf met de bus naar huis waar we rond 18.00 uur aankomen. Op een klein hagelbuitje na is het droog gebleven met enkele opklaringen, kortom best mooi wandelweer. De volgende wandeling is weer in de Eifel en dan het vervolg van de Buntsandsteinroute van Nideggen richting Heimbach, 27 oktober 2019. Informatie herman.heemskerk@home.nl

Bie dur Lei

(Châlet D'n Observant)

Midden in de ENCI-groeve ligt het infocentrum 'Bie dur Lei' (Châlet D'n Observant) met een prachtig terras waar het heerlijk toeven is.

Geniet van het fantastische uitzicht op de Observant, de visvijver en de nog in bedrijf zijnde ENCI-groeve met haar adembenemende kalkwanden.

Of beklim de trap naar het spectaculaire uitzichtplatform.

Binnen is er een doorlopende informatiefilm over het 'Plan van Transformatie ENCI-gebied', waar beheerder Lei Bellefroid u trouwens alles over kan vertellen.

Het is niet alleen een plek om lekker uit te rusten onder het genot van een hapje en een drankje, maar ook het vertrekpunt van o.a. een fotospeurtocht, prachtige wandelingen (5-25 km) en fietstochten. Deze zijn gratis te verkrijgen.

De kinderen kunnen gratis op zoek naar fossielen in mergelblokken.

Met hamer, helm en veiligheidsbril wordt het een spannend avontuur.

Voor de grote avonturiers zijn er rondleidingen door de ENCI-groeve.

In de vijver kan gevist worden en als u met een groep een op-maat-gesneden excursie of activiteit zou willen, kan dat geregeld worden.

Bie dur Lei is het hele jaar door geopend
op woensdag en donderdag van 12.00 tot 17.00 uur,
op vrijdag, zaterdag en zondag van 11.00 uur tot 18.00 uur.

Adres: Lage Kanaaldijk 115, 6212 NA Maastricht

e-mail: chaletobservant@gmail.com

website: www.chaletobservant.nl

Lid worden?

Wilt u samen met ons de natuur van dichtbij beleven? Geef u dan op als lid van IVN, waarvan de afdeling IVN Maastricht onderdeel is.

U bent dan lid van IVN en aangesloten bij de afdeling IVN Maastricht.

CONTRIBUTIE 2019	€
IVN-lid (en aangesloten bij afdeling Maastricht) incl. tijdschrift 'Mens en Natuur' (4x) + afdelingsblad 'Humus' (3x)	24,-
IVN-lid + abonnement 'de Natuurgids' (8x per jaar)	39,50
Huisgenoot- of Jeugdlid	5,-

Aanmelden bij

Secretaris Carlo Poolen - Trichtervogdenstraat 70, 6223 CT Maastricht.
Tel: 043-3626261. E-mail: ivn.maastricht@home.nl

Contributie overmaken naar:

ING Bank rekeningnr. NLO5 INGB 0002 4052 39 van IVN afdeling Maastricht, met vermelding van uw N.A.W. gegevens.

Donaties

Wilt u geen lid van onze vereniging zijn, maar ons wel financieel steunen? Dat kan! Maak minimaal € 15,- over op bovenstaande rekening onder vermelding van: donatie. U ontvangt dan 3x per jaar ons afdelingsblad 'Humus'. U heeft geen stemrecht en u krijgt geen korting op IVN-cursussen en andere IVN-activiteiten.

Adverteren in Humus

De kosten voor 1 jaar (3 nummers) adverteren, bedragen:

zwart/wit: ¼ pagina € 25,-; ½ pagina € 50,-; 1 pagina € 75,-

full colour: ¼ pagina € 37,50,-; ½ pagina € 75,-; 1 pagina € 112,50

Kopij voor Humus 106 (verschijnt januari 2020)

Aanleveren voor 25 november bij Chrit Merckelbagh,
Venkelbeemd 1, 6229 WV Maastricht of per e-mail chritm@gmail.com

Redactie Humus: Chrit Merckelbagh, Tineke & Wil de Jong

Humus komt 3 keer per jaar uit met een oplage van 350 ex.,
het voorjaarsnummer heeft een oplage van 400 ex.

ivn natuur
educatie
Maastricht

